

PEREKONNAELU

Aruanne Euroopa Nõukogu LGBT* diskrimineerimisvastaste soovituste ja selle lisa (Rec(2010)5) täitmise kohta Eestis annab põhjaliku ülevaate Eesti õigusest ja halduspraktikast võrdse kohtlemise valdkonnas. Aruanne katab kõiki eluvaldkondi ja analüüsib LGBT inimeste õigusi ja õiguste kaitset lähtuvalt soovituste kõikidest aspektidest. 2012. aasta lõpust on Euroopa Nõukogu teinud nende soovituste täitmise üle ka järelevalvet. Eesti Inimõiguste Keskuse aruanne pakub selleks sõltumatut hinnangut.

➤ PARTNERITE VASTASTIKUSED ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

Eesti seadusandluses on abielu ainuke partnerluse vorm, mis toob partneritele kaasa vastastikused õigused ja kohustused. Kuid abielu on ette nähtud üksnes heteroseksuaalsetele paaridele. Samasooliste partnerite välistamine ei ole iseenesest Soovitustega vastuolus, kui sellest partnerlusest tekkinud perekonnaelu on piisava kaitse all.

Arglikuks arengusammuks võib pidada justiitsministeeriumi initsiatiivi hakata välja töötama **kooseluseadust**, mis reguleeriks kõiki vabaabielulisi kooseluvorme. Ministeeriumi välja töötatud kontseptsioon sai vastuolulise tagasiside osaliseks. Kuigi nii sotsiaaldemokraadid kui Reformierakond nägid kooseluseaduse järele vajadust, seisis IRL sellele vastu, mistõttu otsustas ministeerium selle väljatöötamise lükata edasi ning hetkel sellega edasi ei töötata.

Statistika näitab, et avalikkuse toetus nii samasooliste registreeritud partnerlusele kui nende abielule on viimaste aastate jooksul tõusnud. See tähendab, et argumendid kooseluseaduse vastu nõrgenevad aasta-aastalt.

➤ LASTE ÕIGUSED

Vabaabielulist kooselu puudutav regulatsioon Eestis marginaalne ja ei paku üldist kindlustunnet. Samuti on piiratud taolises kooselus kasvavate laste õigused. Partner, kellel ei ole lapsega bioloogilist sidet, on seaduslikus mõttes lapsele võõras isegi kui ta on lapse kasvatamises osalenud tema sünnist saati. Ebamäärane olukord on kaasa toonud ka **laste diskrimineerimist**, kes kasvavad samasoolises perekonnas. Näitena võib tuua Viimsi kaasuse, kus lastele keelduti andmast sotsiaaltoetust kuna tema vanemad olid samast soost.

Praktikas on seksuaalvähemustel kõige vähem probleeme tekkinud kunstviljastamises. Meditsiinasutused on selles osas olnud liberaalsed. Kõige rohkem on probleeme valmistanud **lapsendamine**. Kuigi seadusega ei ole samasoolisel paaril koos või samasoolise partneri bioloogilise lapse lapsendamine lubatud, on seadus väga selgelt lubanud vallalisel vähemalt 25-aastasel isikul last lapsendada. Tema seksuaalne sättumus ei tohi olla argument. Kuid praktika ei ole selles vallas alati seda reeglit järginud.

Eestis on samasoolistele perekondadele tagatud kaitse nõrk kuna mitteabielulised kooslused on reguleerimata. Kaitseta on nii partnerid ise kui ka nende ühiselt kasvatatavad lapsed ning seda mitte üksnes seaduse kaitse nõrkuse tõttu vaid ka diskrimineeriva halduspraktika tõttu.

* Rahvusvaheliselt kasutatav lühend tähistamaks lesbisid, geisid, biseksuaale ja transinimesi.

> SOOVITUSED VALITSUSELE

- välja töötama ja vastu võtma kooseluseaduse, mis tagaks võrdse ja piisava kaitse samasoolistele paaridele, kas andes muidu abieluga kaasnevad õigused ja kohustused ka paaridele, kes ei ole abielus või lubades samasoolistel paaridel sõlmida teatud liiki õiguslikku liit;

- vastu võtma piisavad õiguslikud meetmed ja arendama praktikat, mis tagaks samasoolise paari ühiselt kasvatatavale lapsele samaväärse õiguste kaitse kui heteroseksuaalses perekonnas kasvaval lapsel, eriti juhtudel, kui tema bioloogiline vanem sureb;

- kaotama diskrimineeriva praktika üksikvanema poolt lapsendamise menetluses, millega teadaolevalt homoseksuaalset isikut julgustatakse loobuma lapsendamise plaanidest.

